

Notitie Netwerksturing Omgevingsvisie 2021

Aanleiding

Op 1 januari 2021 treedt, naar verwachting, de Omgevingswet in werking. Vooruitlopend daarop is de provincie bezig om, in participatie met de omgeving, een omgevingsvisie op te stellen. Deze notitie netwerksturing beschrijft het proces om te komen tot een breed gedragen Omgevingsvisie 2021 en de betrokkenheid van Provinciale Staten daarbij.

a. Wat is het maatschappelijk vraagstuk en de gemeenschappelijke doelstelling?

Korte beschrijving van de aanleiding, het maatschappelijk vraagstuk inclusief de (inter)nationale context. Wat is de gemeenschappelijke doelstelling (stip op de horizon) van het netwerk. Wat is de ambitie hierbij van GS?

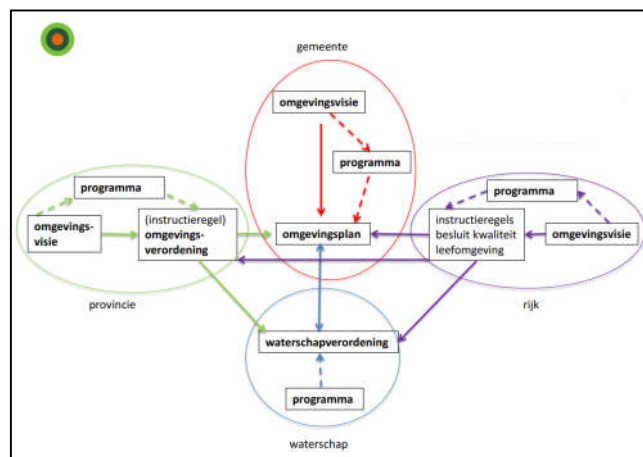
De samenleving verandert snel en fundamenteel. Met de Omgevingswet wordt daarop ingespeeld door middel van een transitie “van bescherming van de fysieke leefomgeving via een werende benadering van activiteiten, naar een beleidscyclus waar de continue zorg voor de kwaliteit van de fysieke leefomgeving centraal staat en ruimte ontstaat voor ontwikkeling”.

De Omgevingsvisie 2021 en het proces daar naartoe is ons instrument om deze transitie door te voeren. Onze ambitie is om samen met ons netwerk deze visie voor de fysieke leefomgeving van Zeeland te ontwikkelen.

Nadere toelichting:

Op 1 januari 2021 treedt de Omgevingswet in werking. De Omgevingswet is de grootste wetwijziging sinds de invoering van de grondwet. In de Omgevingswet worden 26 wetten en meer dan honderd ministeriele regelingen op het gebied van ruimte, wonen, milieu, natuur, water en infrastructuur samengevoegd. De Omgevingswet inclusief de memorie van toelichting is op 1 juli 2015 door de Tweede kamer en op 22 maart 2016 door de Eerste kamer vastgesteld. De publicatie van de Omgevingswet in de Staatscourant heeft op 26 april 2016 plaatsgevonden.

Binnen de Omgevingswet spelen de gemeenten, net als nu, de hoofdrol bij het beheer en de ontwikkeling van de fysieke leefomgeving. Naast de gemeente als hoofdrolspeler, zijn ook het rijk, het waterschap en de provincies actief in de fysieke leefomgeving. Zij hebben onder de Omgevingswet elk hun eigen instrumenten. Zie voor een overzicht daarvan en de onderlinge relaties bijgaand plaatje. De taakverdeling tussen de overheden is op dit moment nog niet volledig uitgekristalliseerd. Op rijks- en provinciaal niveau zijn daar nog gesprekken over. Een overzicht van de nu bekende provinciale taken staat in bijlage 1. Overigens biedt de wet ook voor andere taken, wanneer een duidelijk provinciaal belang kan worden aangetoond, de mogelijkheid dit op te nemen in de omgevingsvisie.

De onder de Omgevingswet gewenste transitie vraagt om anders organiseren op twee terreinen:

- tussen de overheden onderling;
- tussen overheid en samenleving.

De samenleving ziet “de overheid” als één overheid. Burgers en initiatiefnemers willen niet langer geconfronteerd worden met een gefragmenteerde overheid. Alle overheden zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor de fysieke leefomgeving. Daarbij hoort intensief samenwerken, tussen overheden onderling en via intensieve participatie van de samenleving (ons netwerk).

Bij het proces rond de kustvisie en de energietransitie is de onder de Omgevingswet gewenste verandering al ingezet. Rondom de invulling van het proces rond het omgevingsplan 2018 is duidelijk geworden dat er behoefte is aan doorgroei, verbreding en verbetering van deze aanpak. Waar het omgevingsbeleid in het verleden top-down werd opgesteld vindt onder de Omgevingswet de transitie plaats naar een bottom-up vaststelling van de omgevingsvisie.

b. Hoe ziet het netwerk er uit en is het netwerk compleet?

Waar komt de vraag aan de provincie vandaan? Hoe ziet het netwerk eruit en wat is het karakter ervan (besloten of open). Wat is de schaalgrootte? Aan PS kan gevraagd worden of zij het netwerk compleet vinden of dat zij nog partijen missen.

Ons netwerk vraagt om een gezamenlijk opgestelde omgevingsvisie voor Zeeland, zie ook het antwoord op vraag a. Het netwerk is een open netwerk en bestaat uit ongeveer 170 partijen. De partijen in het netwerk zijn grofweg te verdelen in:

- Overheden en semi-overheden: Rijk, Rijkswaterstaat, Waterschap Scheldestromen, Gemeenten, RUD
- Zeeland, GGD, VRZ, Impuls, etc.
- Maatschappelijke organisaties: ZMf, landschapsbeheerorganisaties, diverse stichtingen, bijv Cultureel Erfgoed e.d.
- Bedrijfsleven: BZW, Detailhandel Nederland, diverse brancheorganisaties, Zeeland Seaports/North Sea Port, e.d.
- Onderwijs en wetenschap: UCR, HZ, Scalda
- Inwoners van Zeeland (in de praktijk organiseren we hun participatie via de gemeenten, als één overheid).

Bij het proces rond de omgevingsvisie zullen we al deze partijen benaderen maar ook partijen die zichzelf aanmelden of die via het netwerk bij ons worden aangemeld zullen worden uitgenodigd om mee te praten. Aan u de vraag of er meer partijen zijn die we kunnen uitnodigen of welke partijen adviseert u ons om zeker uit te nodigen?

c. Wat is de rol van de provincie hierbij, maak hierbij gebruik van de overheidsparticipatietrap?

Per maatschappelijke opgave kan de provincie in het netwerk meerdere rollen hebben:

- *Reguleren*
- *Regisseren*
- *Stimuleren*
- *Faciliteren*
- *Loslaten*

Provinciale Staten hebben op 29 juni 2018 in de ambitiebepaling voor implementatie voor de Omgevingswet vijf ambities vastgesteld. Er is niet voor één van de bovenstaande rollen gekozen. Afhankelijk van de situatie wordt voor een rol gekozen. In Zeeland 2040 is gekozen voor een faciliterende rol van de provincie, bij het vaststellen van de agenda zetten we in op minimaal een faciliterende rol. Inhoudelijk stellen we voor om de volgende thema's als vertrekpunt te nemen voor de agendabepaling:

- de in de interviews in fase 1 opgehaalde thema's,
- de provinciale hoofdopdrachten,
- Zeeland 2040.

Voor de agendabepaling zal in november en december 2018 een aantal bijeenkomsten georganiseerd worden met het hele provinciale netwerk. Voorgesteld wordt dat ook statenleden aan deze dialogen deelnemen.

De Omgevingswet biedt de mogelijkheid om een gezamenlijke omgevingsvisie vast te stellen van meerdere overheden samen, ook is er de mogelijkheid om een omgevingsvisie vast te stellen voor alleen de provincie. Voorgesteld wordt om de mogelijkheid om samen met alle Zeeuwse overheden een omgevingsvisie vast te stellen bij de agendabepaling te verkennen.

Nadere toelichting:

De vijf ambities die PS op 29 juni 2018 hebben vastgesteld, zijn:

1. Opgave gericht werken
Hierdoor wordt een samenhangende benadering van de fysieke leefomgeving in beleid, besluitvorming en regelgeving mogelijk. Opgaven worden breed opgehaald en opgepakt indien er een duidelijk provinciaal belang is.
2. Vroegtijdige samenwerking
De provincie Zeeland neemt het voortouw richting ketenpartners en initiatiefnemers.
3. Flexibiliteit
De provincie Zeeland maakt heldere keuzes en is altijd bereid om met ketenpartners en initiatiefnemers de beleidskaders te heroverwegen voor een betere fysieke leefomgeving.
4. Toegankelijkheid
Op lange termijn wordt gestreefd naar het beschikbaar stellen van alle voor de fysieke leefomgeving relevante informatie voor iedereen in Zeeland.

5. Snel en eenvoudig

Het harmoniseren van beleid en regelgeving in het nieuwe omgevingsbeleid, onder meer in de omgevingsverordening, moet leiden tot het verkorten van procedures en vereenvoudigen van besluitvormingsprocessen.

Uit de interviews die in fase 1 met de mede-overheden zijn gehouden, kwamen de onderstaande inhoudelijke thema's voor de omgevingsvisie naar voren. GS hebben eerder toegezegd dat het onderwerp stralingsrisico meegenomen wordt in de omgevingsvisie. Dit onderwerp kan een plaats krijgen onder de thema's energietransitie, infrastructuur en voorzieningen.

- Energietransitie
 - Duurzaamheid
 - Circulaire economie
- Klimaatadaptatie
 - Waterveiligheid
 - Meervoudig ruimtegebruik
- Wonen
 - Woningbouw(contingentering)
 - Krimp
- Infrastructuur
 - Bereikbaarheid
 - Verbindingen
- Landelijk gebied en natuur
 - Zoetwater beschikbaarheid
 - Gebiedsontwikkeling
- Deltawateren
- Cultureel erfgoed
 - Agrarisch erfgoed
- Economie
 - Vestigingsklimaat
 - Bedrijfsterreinen
 - Arbeidsmarkt
 - Recreatie
- Voorzieningen, incl. openbaar vervoer
 - Leefbaarheid
 - Onderwijs
 - Vergrijzing
 - Krimp
 - Zorgvoorzieningen
 - Sociale spanningen
 - Nieuwe vormen OV

Een deel van de onderwerpen vertonen overlap met andere thema's. Zo wordt gelijktijdig met deze nota netwerksturing ook een nota netwerksturing rondom de energietransitie aan PS aangeboden. Bij het proces rondom de energietransitie wordt er rekening mee gehouden dat (een deel) van de afspraken die daar gemaakt worden, onderdeel zullen zijn van de omgevingsvisie.

In fase 2 zullen we het netwerk uitnodigen aanvullende thema's aan te dragen. In een brede dialoog met de betrokken partijen zullen we de rolverdeling voor fase 3 bepalen door beantwoording van de volgende vragen:

- Is het een Zeeland-brede maatschappelijke opgave?
- Welke prioriteit heeft deze opgave?
- Welke belangen spelen bij dit thema?
- Welke rol kunnen de verschillende partijen spelen bij dit thema?
- Welke rol willen de verschillende partijen spelen bij dit thema?
- ...

d. Welke instrumenten kan de provincie inzetten?

Bevoegdheden, expertise, lobbykracht, financiële middelen.

In fase 2 gaat het vooral om het bij elkaar brengen van partijen en komen tot overeenstemming over de agenda. Instrumenten zijn in deze fase de dialoog en onderhandelingsvaardigheden.

In fase 3 zijn waarschijnlijk dezelfde instrumenten van toepassing. Dit is deels afhankelijk van de rollen die de provincie gaat vervullen.

e. Welk proces wordt beoogd? Wat is de (voorlopige) planning?

Op welke momenten wordt PS geïnformeerd? Hoe vaak komt het netwerk bij elkaar? Zijn er publieke bijeenkomsten gepland, waaraan ook PS kan deelnemen etc.? Informeer PS in ieder geval, wanneer tijdens het proces duidelijk wordt dat het eindproduct, om welke reden dan ook, niet haalbaar is.

Randvoorwaarden voor het proces

Het gezamenlijk met het netwerk opstellen van een omgevingsvisie houdt in dat een ander soort proces gevolgd wordt. Via brede dialogen met het netwerk, waaraan ook PS kan deelnemen, wordt gezamenlijk de inhoud bepaald. Het is van belang dat PS vooraf de speelruimte meegeeft aan GS voor dit gezamenlijke proces. Ook is van belang om te beseffen dat een gezamenlijk proces betekent dat een gezamenlijke uitkomst niet zomaar terzijde geschoven kan worden. De speelruimte geeft daarbij aan waarbinnen "onderhandelingsruimte" is, en ook dat, indien de partijen er binnen de gegeven speelruimte niet uitkomen, het voorstel van de partijen voorgelegd zal worden aan Provinciale Staten.

Fasering

Het proces bestaat uit drie fasen. Fase 1 bestaat uit bepalen werkwijze en planning. Fase 2 bestaat uit het opstellen van de inhoudelijke agenda met daarin de thema's en bijbehorende rolverdeling. In deze fase worden ook inhoudelijke kaders door PS bepaald, die als randvoorwaarden dienen in de derde fase. Fase 3 is het opstellen van de visie. Deze notitie netwerksturing vormt de afsluiting van de eerste fase.

Fase 1, maart 2018-oktober 2018

- In april-juni een reeks interviews op ambtelijk en bestuurlijk niveau met mede-overheden om te inventariseren hoe de samenwerking er idealiter uit zou zien, wat de uitdagingen daarbij zijn en wat we van de partners kunnen verwachten.
- Op 4 juli een startbijeenkomst waarvoor het gehele netwerk is uitgenodigd en ongeveer 175 mensen van ruim 80 organisaties aanwezig waren. Tijdens deze bijeenkomst is breed commitment uitgesproken om mee te werken aan de omgevingsvisie. Het proces wordt zo ingericht dat recht wordt gedaan aan hetgeen tijdens de interviews en de startbijeenkomst door alle betrokken partijen is aangegeven.
- Vaststelling van de notitie netwerksturing als afsluiting van deze fase en start voor de rest van het traject.

Fase 2, september 2018 - mei 2019.

- In november en december 2018 worden via brede dialogen met het netwerk, waar PS kan deelnemen, de thema's bepaald die in de omgevingsvisie opgenomen worden. Tevens wordt een voorstel gemaakt voor de bijbehorende rolverdeling per thema. Hierbij wordt rekening gehouden met wettelijke taken en bevoegdheden. Ook de input die al gegeven is voor het omgevingsplan 2018 wordt meegenomen.
- We bekijken de mogelijkheid om tijdens deze fase een of twee pilots te laten lopen. Deze pilots hebben meerdere doelen naast het verder brengen van het concrete probleem: gezamenlijk een nieuwe werkwijze aanleren, bestuurlijke vernieuwing, wij-zij tegenstellingen doorbreken.
- De agenda, met inhoudelijke randvoorwaarden voor fase 3, wordt in april 2019 ter vaststelling voorgelegd aan PS.
- Indien uit de agendavorming blijkt dat er prioritaire onderwerpen zijn waarvoor visievorming niet kan wachten tot januari 2021, zullen deze aan PS worden voorgelegd met daarbij een voorstel voor een maatwerk aanpak.

Fase 3, mei 2019-december 2020

- Uitwerking van de thema's. Elk thema inhoudelijk uitdiepen met de betrokken partijen. Belangen en wensen inventariseren en oplossingsrichtingen verkennen.
- Uitgangspunt is dat elke partij zorgt voor het meenemen van de eigen achterban.
- GS houden tussentijds PS op de hoogte van de voortgang. Indien er belangrijke keuzes gedurende het proces aan de orde komen, of de partijen komen er niet uit binnen de gegeven speelruimte, dan leggen GS dit voor aan PS.
- Exacte invulling van deze fase is afhankelijk van de uitkomsten van fase 2.

f. Is er duidelijk zicht op een eindproduct, bijvoorbeeld een visie, een convenant of een beleidsstuk?

Als het eindproduct van meerdere partijen is, maak dat dan duidelijk. Is niet duidelijk welk eindproduct volgt, dan uitleg waarom niet.

Het eindproduct is de Zeeuwse Omgevingsvisie 2021, een lange termijn visie op de fysieke leefomgeving van Zeeland.

We streven naar een breed gedragen omgevingsvisie, die bottom-up zal worden opgesteld. De uiteindelijke vaststelling is aan PS. Hierbij is van belang om te beseffen dat een gezamenlijk proces betekent dat een gezamenlijke uitkomst niet zomaar terzijde geschoven kan worden.

In de visie zal inzicht worden gegeven hoe de visie kan worden uitgevoerd (programma's) en welke onderdelen in de omgevingsverordening worden opgenomen.

De vorm van het document hangt mede af van eventuele digitaliseringseisen onder de Omgevingswet.

g. Hoe is de informatievoorziening (zowel regulier als incidenteel) naar PS?

Mogelijkheden zijn onder andere ZoB sessies, GS-bijeenkomsten, stakeholdersbijeenkomsten, e.d.

Fase	Datum	Bijeenkomst	Type informatievoorziening	Nog niet met datum geplande informatievoorziening
Fase 1	4 juli 2018	Startbijeenkomst omgevingsvisie	Informerend/input	N.v.t.
	16 sept 2018	Notitie netwerksturing in Cie netwerksturing	Ter bespreking	
	28 sept 2018	GS-informatiebijeenkomst over notitie netwerksturing	Informerend	
	4 okt 2018	Notitie netwerksturing in Cie Bestuur	Ter bespreking	
	26 okt 2018	Notitie netwerksturing in Provinciale Staten	Besluitvorming	
Fase 2	Nov - dec 2018	Brede dialogen met het netwerk incl. PS	Input/bespreking	<ul style="list-style-type: none"> • Mondeling informeren over voortgang in statencie (meerdere momenten). • ZoB sessie(s)
	Jan 2019	GS informatiebijeenkomst over kaderstelling	Input/bespreking	
	April 2019	Agenda incl. kaders in Cie Ruimte	Ter bespreking	
	Mei 2019	Agenda incl. kaders in Provinciale Staten	Besluitvorming	
Fase 3	Dec 2020	Omgevingsvisie in Provinciale Staten	Besluitvorming	<ul style="list-style-type: none"> • Mondeling informeren over voortgang in statencie (meerdere momenten). • GS leggen belangrijke keuzes voor aan PS • Indien aanleiding, ZoB sessie(s) en/of GS informatiebijeenkomst(en).

h. Welke openstaande vragen heeft PS, naar aanleiding van de Notitie Netwerksturing?

Eerder is, tijdens de ZoB sessie van 9 februari 2018 met de commissie Ruimte, de vraag gesteld voor welke onderwerpen de provincie bevoegd gezag is onder de Omgevingswet. Deze vraag is onder a. en in bijlage 1 beantwoord. Verder is op 15 juni 2018 een toezegging vanuit GS gedaan dat er een verslag beschikbaar gesteld zou worden van de startbijeenkomst omgevingsvisie op 4 juli. Dit verslag is als bijlage 2 bijgevoegd. Hiermee is toezegging 74 afgerond.

Bijlage 1: Provinciale taken onder de Omgevingswet, voor zover nu bekend

Wat moet (hiervoor zijn we bevoegd gezag)?

- Vaststellen Omgevingsverordening (o.a. ter bescherming van het milieu)
- Vaststellen Omgevingsvisie
- Vaststellen verplichte kaarten (geluidbelastingkaarten voor wegen, spoorwegen en luchthavens, overstromingsgevaar- en overstromingsrisicokaarten)
- Regels stellen over de kwaliteit basispakket omgevingsdiensten
- Bescherming van werelderfgoed en cultureel erfgoed
- Bescherming van het natuurnetwerk, inclusief Natura 2000
- Aanwijzen beperkingengebieden lokaal spoor en vastleggen van de geometrische begrenzing daarvan
- Luchthavens van regionale betekenis
- Voorkomen of beperken geluidshinder in stiltegebieden
- Het beschermen van de kwaliteit van het grondwater in grondwaterbeschermingsgebieden
- Het beheer van watersystemen voor zover aan de provincie toebedeeld bij verordening of AMvB
- Het houden van toezicht op het beheer van watersystemen voor zover dat is toegedeeld aan de waterschappen met uitzondering van primaire keringen
- En omgevingswaarden voor veiligheid regionale waterkeringen en
- Zwemwaterbeheersmaatregelen ter waarborging van de veiligheid of bescherming van de gezondheid
- Omgevingswaarden met betrekking tot de gemiddelde kans op overstroming van bij verordening aangewezen gebieden
- Het behoeden van de staat en werking van burgerluchthavens van regionale betekenis, lokale spoorweginfrastructuur en wegen in beheer van de provincie voor nadelige gevolgen van activiteiten op of rond deze infrastructuur

Wat kan?

Onderwerpen die de provincie bij omgevingsverordening kan regelen. Bijvoorbeeld:

- Het opnemen van strengere of aanvullende omgevingswaarden met betrekking tot luchtkwaliteit dan zoals deze zijn gesteld in het Besluit Kwaliteit Leefomgeving en het vervolgens opnemen van instructieregels aan gemeenten over het voldoen aan die omgevingswaarden,
- Het opnemen van maatwerkregels waar dat op grond van het Besluit Activiteiten Leefomgeving is toegestaan
- Het opnemen van voor ammoniak verzuringsgevoelige gebieden
- Het opnemen van functietoedelingsregels
- Aanwijzen oppervlaktewateren waarvoor waterbeheerder verplicht peilbesluit moet vaststellen

Wat mag?

Onderwerpen vanuit provinciaal belang omdat het niet doelmatig en doeltreffend is om dat belang op gemeentelijk niveau te behartigen. De Omgevingswet laat ruimte om onderwerpen te regelen die niet in de wet zijn beschreven, maar wel onder de fysieke leefomgeving vallen. Bijvoorbeeld:

- Het beheer van de provinciale weg
- Het (verbod op) ontgassen van binnenvaartschepen
- Regels over stedelijke ontwikkelingen
- Regels over agrarische ontwikkelingen
- Regels met betrekking tot leegstand
- Regels over het verplicht zuiveren van gronden van distels,
- Etc.

Bron: Handleiding omgevingsverordening 1.0 en Was-Wordt lijst Provincie Zuid-Holland

Bijlage 2: Verslag startbijeenkomst 4 juli

Op 4 juli 2018 was de startbijeenkomst Omgevingsvisie Zeeland. In De Mythe in Goes zegden zo'n zestig Zeeuwse organisaties toe eendrachtig te zullen samenwerken aan een traject dat moet leiden tot een Omgevingsvisie voor Zeeland.

Gedeputeerde Carla Schönknecht vergeleek het Omgevingsvisietraject in haar opening met een reis. Een reis waarvan het einddoel (een Omgevingsvisie) wel vaststaat maar waarvan nog absoluut onduidelijk is hoe we daar komen, en hoe het er daar dan uitziet. Eigenlijk, zo sprak ze, gaan we op ontdekkingsreis. En dat is spannend.

In De Mythe waren zo'n 175 mensen aanwezig die via het zogenoemde Buzzmaster-systeem actief mee konden denken over hoe die reis vorm zou moeten krijgen. Dat deden ze door met hun smartphone te stemmen en te reageren op stellingen, en vragen te stellen over wat er op het podium zoal werd gezegd. Nadat Wim Tijssen, mede-auteur van het boek 'De Omgevingswet toegelicht' de zaal had voorgehouden dat de Omgevingswet echt veel te bieden heeft (zo wordt een groot aantal regels geschrapt), vond een paneldiscussie plaats met betrokkenen en deskundigen. De panelleden hadden ieder een stelling aangeleverd. Daarin kwamen diverse dilemma's en problemen naar voren die het welslagen van een gezamenlijke Omgevingsvisie in de weg zouden kunnen staan. Waar Marga Vermue (burgemeester Sluis) vond dat de gemeenten de bal aan de voet moesten hebben, daar vroeg Statenlid Anton van Haperen zich af of je wel echt een visie voor de lange termijn kunt ontwikkelen als je heel dicht op de burger zit. Neldes Hovestad, managing director van Dow Terneuzen maar in het panel aanwezig als voorzitter van de Zeeuws-Brabantse werkgevers, hoopte vooral dat het 'allemaal niet te lang zou duren'. Daarin kreeg hij bijval van gedeputeerde Jo-Annes de Bat die betoogde dat 'we al zoveel visies hebben'. Wat hij wilde zeggen: het gaat pas pijn doen als er concrete afspraken moeten worden gemaakt. Dan komen de verschillende belangen goed naar voren. En daar moet je dus niet te lang mee wachten. Liz van Duin (Rijkswaterstaat) ten slotte verraste met de stelling dat RWS 'geen vanzelfsprekende partner is bij de Omgevingsvisie'. Waarna bleek dat ze 'heel blij' was dat 75 procent van de aanwezigen het met haar oneens was. Want ze wilde zich er wel degelijk direct en volop mee bemoeien.

Na een hilarische samenvatting van de ochtend door poppenspeler Armand Schreurs, was het grote moment daar. Carla Schönknecht vroeg de aanwezigen aan te geven of ze wilden meewerken aan de Omgevingsvisie voor Zeeland. En dat wilden ze! Het grootste deel van de aanwezigen gaf via het zogenoemde buzzmaster-systeem aan mee te willen doen. Zij vertegenwoordigen samen zo'n zestig organisaties. Een mooie start.

Video

Een video met een impressie van de bijeenkomst is te vinden op <https://www.zeeland.nl/actueel/samen-de-schouders-onder-omgevingsvisie-zeeland-2021>

Analyse

Van de inbreng door de aanwezigen via het Buzzmaster-systeem hebben wij een analyse gemaakt. Op de volgende pagina's staan eerst de aantallen aanwezigen uitgesplitst naar organisatie en functie. Daarna volgen:

- 1) de volgens de aanwezigen belangrijkste aspecten in de samenwerking, en
- 2) de thema's die volgens de aanwezigen (men mocht er drie kiezen) in elk geval in de omgevingsvisie zouden moeten terugkomen.

Deze twee punten worden daarna uitgesplitst naar organisatie en functie.

In deze tabellen zijn steeds per groep de hoogste 3 percentages groen gearceerd. Hieruit blijkt dat over de aspecten vertrouwen en openheid en de thema's energietransitie en klimaatadaptatie brede consensus bestaat.

Aantal aanwezigen¹

Namens welke organisatie:

Overheid - gemeente	64	43%
Overheid - overig	38	26%
Bedrijf	23	15%
Maatschappelijke organisatie	19	13%
Overig	5	3%
Totaal	149	100%

In welke functie:

Werknemer	47	32%
Volksvertegenwoordiger	38	26%
Bestuurder	28	19%
Leidinggevende	23	16%
Vrijwilliger	6	4%
ZZP-er	4	3%
Totaal	146	100%

¹ In totaal waren ongeveer 175 mensen aanwezig. Daarvan waren er 152 ingelogd in het Buzzmaster-systeem. Het beantwoorden van de vragen was niet verplicht, daarom tellen de antwoorden niet altijd op tot 152.

Belangrijk in de samenwerking:

Vertrouwen	38%
Openheid	21%
Gelijkwaardigheid	13%
Heldere rolverdeling	9%
Afstemmen	8%
Kennisdelen	7%
Betrokkenheid Raden en Staten	4%
Maatwerk	0%

Belangrijke thema's:

Energietransitie	19%
Klimaatadaptatie	19%
Wonen	16%
Infrastructuur en OV	13%
Landelijk gebied	12%
Natuur	11%
Deltawateren	6%
Cultureel erfgoed	5%

Wat vindt u belangrijk in de samenwerking?; uitgesplitst naar type organisatie

	Bedrijf	%	Maatschappelijke organisatie	%	Overheid - gemeente	%	Overheid - overig	%	Overig	%	Totaal	%
Vertrouwen	11	50%	6	35%	24	40%	10	29%	2	40%	53	38%
Openheid	3	14%	3	18%	13	22%	10	29%		0%	29	21%
Gelijkwaardigheid	1	5%	2	12%	11	18%	3	9%		0%	17	12%
Heldere rolverdeling	2	9%	2	12%	4	7%	3	9%	1	20%	12	9%
Afstemmen	4	18%	1	6%	3	5%	1	3%	2	40%	11	8%
Kennisdelen	1	5%	3	18%	3	5%	3	9%		0%	10	7%
Betrokkenheid raden en staten		0%		0%	2	3%	4	12%		0%	6	4%
Totaal	22	100%	17	100%	60	100%	34	100%	5	100%	138	100%

Wat vindt u belangrijk in de samenwerking?; uitgesplitst naar functie

	Volksvertegenwoordiger	%	Bestuurder	%	Leidinggevende	%	Werknemer	%	Vrijwilliger	%	ZZP-er	%	Totaal	%
Vertrouwen	9	26%	14	56%	12	55%	16	35%		0%	1	33%	52	38%
Openheid	7	20%	3	12%	6	27%	10	22%	2	33%	1	33%	29	21%
Gelijkwaardigheid	6	17%	4	16%	1	5%	6	13%		0%	1	33%	18	13%
Heldere rolverdeling	2	6%	2	8%	2	9%	4	9%	2	33%		0%	12	9%
Betrokkenheid raden en staten	5	14%	1	4%		0%		0%		0%		0%	6	4%
Afstemmen	3	9%		0%	1	5%	6	13%	1	17%		0%	11	8%
Kennisdelen	3	9%	1	4%		0%	4	9%	1	17%		0%	9	7%
Totaal	35	100%	25	100%	22	100%	46	100%	6	100%	3	100%	137	100%

Belangrijke thema's; uitgesplitst naar organisatie

	Bedrijf	%	Maatschappelijke organisatie	%	Overheid - gemeente	%	Overheid - overig	%	Overig	%	Totaal	%
Thema Energietransitie	14	22%	7	15%	37	21%	16	17%	3	20%	77	19%
Thema Klimaatadaptatie	12	19%	8	17%	32	18%	18	19%	5	33%	75	19%
Thema Wonen	9	14%	2	4%	34	19%	14	15%	2	13%	61	15%
Thema Infrastructuur en OV	13	20%	3	7%	26	15%	10	10%	1	7%	53	13%
Thema Landelijk gebied	3	5%	10	22%	19	11%	14	15%	1	7%	47	12%
Thema Natuur	7	11%	7	15%	13	7%	11	11%	3	20%	41	10%
Thema Deltawateren	3	5%	4	9%	9	5%	8	8%		0%	24	6%
Thema Cultureel erfgoed	3	5%	5	11%	5	3%	5	5%		0%	18	5%
Totaal	64	100%	46	100%	175	100%	96	100%	15	100%	396	100%

Belangrijke thema's; uitgesplitst naar functie

	Volksvertegenwoordiger	%	Bestuurder	%	Leidinggevende	%	Werknemer	%	Vrijwilliger	%	ZZP-er	%	Totaal	%
Thema Energietransitie	18	18%	15	19%	13	23%	27	20%	3	17%	1	11%	77	20%
Thema Klimaatadaptatie	13	13%	18	23%	12	21%	26	20%	2	11%	3	33%	74	19%
Thema Wonen	18	18%	13	17%	8	14%	21	16%	1	6%	1	11%	62	16%
Thema Infrastructuur en OV	11	11%	11	14%	7	13%	20	15%	3	17%	1	11%	53	13%
Thema Landelijk gebied	18	18%	10	13%	4	7%	11	8%	3	17%		0%	46	12%
Thema Natuur	10	10%	6	8%	4	7%	16	12%	4	22%	1	11%	41	10%
Thema Deltawateren	6	6%	3	4%	6	11%	9	7%		0%		0%	24	6%
Thema Cultureel erfgoed	7	7%	2	3%	2	4%	2	2%	2	11%	2	22%	17	4%
Totaal	101	100%	78	100%	56	100%	132	100%	18	100%	9	100%	394	100%